

PhDr. Anežka Fialová

Markéta Mercová

Některým životním výročím se dá jen velmi těžko uvěřit. Zvlášť, když je slaví tak vitální žena jako je PhDr. Anežka Fialová, bývalá muzejní knihovnice, bibliografka, historička v oblasti knižní kultury, zvláště pak umělecké knižní vazby.

Narodila se 20. března 1947 v Šelešovicích, v malé hanácké obci nedaleko Kroměříže, ale dětství prožila s rodiči v krajině Nížkého Jeseníku, v bývalé obci Lesy nedaleko vybudované Kružberské přehrady. A právě Jeseníky zůstaly její velkou láskou, kam se dodnes ráda vrací, i když jejím domovem je už po desítky let Kroměříž.

Anežka Navrátilová-Fialová po studiu na Střední knihovnické škole v Brně v letech 1962–1966, absolvovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor knihovnictví a vědecké informace, a už ve své diplomové práci nazvané *Jiroutova umělecká dílna a její význam pro českou knižní kulturu* (1975) se zaměřila na problematiku české knižní vazby. Toto téma pak dále rozvinula v disertační práci *Česká moderní knižní vazba* (1980), kde v podstatě jako první u nás publikovala komplexní studii o knihařském uměleckém řemesle v Čechách v 19. a 20. století.

V letech 1966–1971 pracovala v Okresní knihovně v Karviné, nejdříve v oddělení katalogizace, později už jako vedoucí oddělení. Když se s rodinou přestěhovala do Kroměříže, krátce pracovala v Okresním kulturním středisku a v roce 1972 nastoupila na místo knihovnice v Muzeu Kroměřížska, kde své odborné znalosti ještě rozšířila postgraduálním studiem muzeologie na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Brně.

V muzejní knihovně vykonala tato drobná, leč energická a vysoce profesionální žena za více jak třicet let opravdu velký kus práce. Nejen že v roce 1988 organizovala stěhování několika desítek tisíc svazků knih do nově rekonstruované budovy muzea, ale zavedla zde dodnes fungující uspořádání knihovny, která je veřejně přístupná a zároveň má i sbírkový charakter. Starala se o akvizice, katalogizaci, systematicky

Anežka Fialová v muzejní knihovně. Fotoarchiv Muzea Kroměřížska. |

vytvářela fond regionální literatury, poskytovala bibliograficko-informační služby a konzultační činnost nejen běžným čtenářům, ale především studentům a odborným pracovníkům. Mimo to pořádala pro žáky státního a arcibiskupského gymnázia vzdělávací lekce o práci s literaturou a informacemi a základech bibliografického popisu a citace. Ale nevěnovala se jen kroměřížským studentům. V letech 1993–1999 externě spolupracovala se Slezskou univerzitou v Opavě, Ústavem bohemistiky a knihovnictví. Obor knižní kultura přednášela rovněž (v letech 1998–2003) studentům Fakulty multimediálních komunikací při Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Byla také recenzentkou řady diplomových prací.

Nezanedbatelný podíl měla Anežka Fialová na přednáškové, publikační a výstavní aktivitě muzea. Z řady výstav, jichž byla kurátorkou, jmenujme například odbornou veřejností oceňované výstavy *Česká a moravská bibliofilie 1900–1989*, Pavel Josef Vejvanovský (s J. Sehnalem, 1992), *Z historie kroměřížských tiskáren* (1993); působila jako členka redakční rady *Zpravodaje Muzea Kroměřížska* (1978–1993) a *Knihářského bulletinu* (Arcus, Vítězslav Práger – Černošice, 1996–2001).

Publikační činnost dr. Fialové je opravdu rozsáhlá, od příspěvků do regionálního tisku, *Zpravodaje Muzea Kroměřížska*, *Studii Muzea Kroměřížska*, sborníků z odborných seminářů, přes personální bibliografie (Jindřich Spáčil, Josef Svátek, Daniel Sloboda, František Skopalík), úvodní slova do katalogů výstav osobností knižní vazby (Miroslav Janota, Ladislav Nováček, Eliška Čabalová), po katalogy Trienále umělecké knižní vazby z let 1989, 1992, 1995, 1998 a 2001. Spolu s Markétou Mercovou sestavila výběr textů z tvorby autorů spjatých svým životem a dílem s Kroměříží *Moje město. Kroměřížská čítanka* (Kroměříž/Zlín 2004 a 2006).

Mezi její hlavní oblasti činnosti bezesporu patří bibliografie. Náročná práce při jejich sestavování byla vždy odměněna uznáním badatelů, kterým umožnila rychle se zorientovat v literatuře k danému tématu a získat informace i o tom nejdrobnějším článku v místním tisku. K zásadním počínům rozhodně patří dva svazky *Bibliografie okresu Kroměříž* (Krajská knihovna Františka Bartoše Zlín, Moravská zemská knihovna, Muzejní a vlastivědná společnost 1984, 2006), které obsahují dohromady přes 16 000 záznamů. Dále pak *Bibliografie českého knihařství* (spolu s M. Losenickou, Brno, Knihař 1998), *Bibliografie českého amatérského divadla* (Kroměříž a obce okresu Kroměříž, Praha, ARTAMA 1999) nebo *Nemovitě kulturní památky. Okres Kroměříž* (Brno 2000).

Anežka Fialová se ovšem řadu let věnovala především problematice umělecké knižní vazby a v této oblasti patří mezi naše přední odborníky.

Vztah ke krásné knize v ní posílilo i přátelství s řadou předních českých knihvazačů, např. s manžely Jiroutovými, Jindřichem Svobodou, Ladislavem Hodným a jeho rodinou a dalšími knihaři pracujícími ve vlastní dílně. Spolupracovala také s teoretiky knižní vazby, tvůrci artpapíru u nás i na Slovensku. Vyvrcholením v této oblasti byl nepochybně její podíl jako tajemnice, tj. hlavní organizátorky, na úspěšném průběhu několika ročníků prestižní celostátní výstavy Trienále umělecké knižní vazby, a to v letech 1989, 1992, 1995, 1998 a 2001. Na Trienále vystavovalo pravidelně až třicet knihařů v soutěžní části, další pak jako čestní hosté mimo soutěž, setkávali se zde mladí tvůrci i známé osobnosti, z jejichž prací odborná porota vybírala ty nejlepší. Anežka Fialová se zasloužila o to, že tato prestižní soutěž probíhala v Muzeu Kroměříž-

ska, stejně jako doprovodné výstavy a přednášky, a spolu s výtvarníkem Břetislavem Dadákem připravili ke každému Trienále i katalog.

Za svou práci byla PhDr. Anežka Fialová odbornou komunitou několikrát oceněna. V roce 2000 se stala Čestnou členkou Společenstva českých knihářů, v roce 2002 obdržela Medaili Maxe Švabinského za přínos k rozvoji knižní kultury a za práci ve výboru Švabinského kruhu přátel výtvarného umění a v roce 2004 jí byla udělena Cena Ludvíka Bradáče za osobní přínos k rozvoji umělecké knižní vazby. Její odbornost v této oblasti byla využita v roce 2006, kdy se autorsky podílela čtyřiceti dvěma hesly z problematiky knižní vazby a medailony uměleckých knihářů v *Dodatcích k Nové encyklopedii českého výtvarného umění*.

I když už je Anežka Fialová v důchodu a užívá si své rodiny – s manželem Oldřichem (knihovníkem a dlouholetým ředitelem Okresní knihovny v Kroměříži) mají dvě dcery a čtyři vnoučata, a samozřejmě své milované zahrady, stále se věnuje i publikační činnosti. Vždyť jen v posledních letech spolupracovala např. na přípravě vzpomínkové publikace *Ing. Stanislav Švehla* (spolu s Vlastou Krylovou a Martinou Mertovou, Praha, Jiří Kryl 2010), sestavila bibliografii Daniela Slobody pro monografii *Rusava a Daniel Sloboda* (Muzejní a vlastivědná společnost, Brno 2011) nebo spolu s Oldřichem Fialou bibliografie *Hulín v literatuře a tisku* (Hulín. Město na křižovatkách. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2014) a *Záhlinice, Chrášfany a František Skopalík v literatuře* (Záhlinice a František Skopalík. Příběh malé vesnice a velké osobnosti. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2016).

Výběrový přehled prací (samostatně vydané a rozsáhlejší příspěvky)

Bibliografie:

Archivní ročenka. Státní okresní archiv Kroměříž 1995–2002. Bibliografický rejstřík. Archivní sborník Státního okresního archivu Kroměříž, 2003, s. 159–165.

Bibliografie českého knihářství. ... Michaela Losenická. Brno, Knihař 1998. 139 s.

Bibliografie numizmatické literatury ve fondu muzejní knihovny. ... František Färber. Zpravodaj Muzea Kroměřížska, 1979, listopad, s. 19–26; 2. vyd. Kroměříž, Česká numizmatická společnost | Muzeum Kroměřížska 1990. 28 s.

Bibliografie okresu Kroměříž. ... Jaromír Kubíček, Ivan Štarha. Fot. A. Skládanková. Kroměříž | Brno, Muzeum Kroměřížska, Okresní knihovna | Státní vědecká knihovna, Muzejní a vlastivědná společnost 1984. 370 s., obr. příl.

Bibliografie okresu Kroměříž. Literatura z let 1981–2005. ... Jaromír Kubíček. Zlín | Brno, Krajská knihovna Františka Bartoše | Moravská zemská knihovna, Muzejní a vlastivědná společnost 2006. 309 s. Bibliografie a prameny k vývoji Moravy a Slezska, sv. 50.

Bibliografie sborníku *Židé a Morava* (1994–2003). In: *Židé a Morava. Sborník z konference*. Kroměříž | Zlín, Muzeum Kroměřížska | Knihovna Františka Bartoše 2004, s. 212–218.

Hulín v literatuře a tisku. Bibliografie. ... O. Fiala. In: *Hulín. Město na křižovatkách*. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2014, s. 349–368.

Jindřich Spáčil. Personální bibliografie. Zpravodaj Muzea Kroměřížska, 1987, č. 1, s. 34–37; č. 2, s. 44–48; 1988, č. 1, s. 40; 1989, č. 1, s. 42–44.

Knihařská bibliografie 1982–1985. ... Jiří Hynek Kocman. In: *Sborník referátů z II. odborného semináře*

k problematice umělecké knižní vazby konaného při V. trienále umělecké knižní vazby v Památníku národního písemnictví dne 12. 10. 1985. Praha, Památník Národního písemnictví 1987, s. 106–112.

Literatura o životě a díle Daniela Slobody. In: Rusava a Daniel Sloboda. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2011, s. 295–303.

Literatura okresu Kroměříž za rok 2006. In: Kroměříž, Archivní sborník 2007. Brno | Kroměříž, Moravský zemský archiv | Státní okresní archiv 2007, s. 122–131; ... 2007. Archivní sborník 2008. Brno | Kroměříž, Moravský zemský archiv | Státní okresní archiv 2008, s. 171–179.

Muzeum v tisku. 1999. Muzeum, 1999, sv. 2, s. 148–152; ... 2000. Muzeum, sv. 3, s. 159–162; ... 2001. Muzeum, sv. 4, s. 186–191.

Nemovitě kulturní památky jižní Moravy. Sv. 9. Okres Kroměříž. Soupis památek a literatury... F. Vícha. Foto J. Ščotka. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2000. 115 s., příl.

O Rusavě v knihách, časopisech a novinách. Bibliografický přehled. In: Rusava a Daniel Sloboda. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2011, s. 167–174.

PhDr. Josef Svátek. (Personální bibliografie.) Zpravodaj Muzea Kroměřížska, 1991, č. 3, prosinec, s. 41–59; In: FIŠER, Zdeněk: Josef Svátek (1921–1997). Kojetín, Katos 1997, s. 59–92.

Přehled regionální literatury ve fondu knihovny Muzea Kroměřížska. Zpravodaj Muzea Kroměřížska, 1981, březen, s. 26–29; srpen, s. 28–30; prosinec, s. 26–33; 1982, č. 1, s. 34–37.

Záhlinice, Chrášfany a František Skopalík v literatuře. Bibliografie. ... O. Fiala. In: Záhlinice a František Skopalík. Příběh malé vesnice a velké osobnosti. Brno, Muzejní a vlastivědná společnost 2016, s. 217–230.

ZVUK 1990–2000. (Bibliografie.) ZVUK, 2000, podzim–zima, s. 91–108.

Knižní vazba, knihaři, trienále:

Česká moderní knižní vazba. In: Studie Muzea Kroměřížska 81, s. 47–95.

Česká umělecká knižní vazba ve 20. století. In: Dvanácté trienále umělecké knižní vazby 2007. 8. února – 6. května 2007. Katalog k soutěžní výstavě umělecké knižní vazby. Praha, Společenstvo českých knihařů | Národní muzeum 2007, s. 2–5.

Desáté trienále umělecké knižní vazby. Kroměříž květen–srpen 2001. Katalog výstavy. ... M. Konečná. Foto J. Ščotka. Graf. úprava B. Dadák. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska 2001. 40 s., obr. v textu.

Deváté trienále umělecké knižní vazby. Katalog výstavy. Foto J. Ščotka. Grafická úprava Břetislav Dadák. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska 1998. 38 s., obr. v textu.

Eliška Čabalová. Tisk k výstavě. Hranice, Městské muzeum a galerie 1997. Nestr., 7 obr.

Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Dodatky. (Zpracováno 42 hesel.) Praha, Academia 2006. 985 s.

Osmé trienále umělecké knižní vazby. In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 1995. Sborník z 5. odborné konference Olomouc, 10.–11. října 1995. Brno | Olomouc, Sdružení knihoven České republiky | Státní vědecká knihovna 1996, s. 85–89.

S pocitem vděčnosti a přátelství. In: Člověk Jindřich Svoboda knihaři. Ze vzpomínek přátel a žáků Jindřicha Svobody sebral a sestavil Bohumil III 2006–2008. Brno, Bohumil III 2008, s. 17–19.

Sedmé trienále umělecké knižní vazby. Praha '92. (Katalog.) Fot. B. Sýkora a M. Šebek. Graf. úprava M. Sonnenbergová. Praha, Památník národního písemnictví 1992. Nestr., obr. v textu.

Setkání s knihou. Výběrová bibliografie... Emil Minář. Kroměříž, Okresní knihovna 1980. Nestr., skládačka.

SVOBODA, Jindřich: Texty. Projev při zahájení výstavy Jindřicha Svobody a Jana Perůtky ve Znojmě. Černošice, Arcus 1998, s. 135–140; Knihařský bulletin, 1997, č. 1, s. 1–3.

Šesté trienále umělecké knižní vazby Kroměříž 1989. Kroměříž – zámek (červen – září 1989). Katalog výstavy. ... J. H. Kocman. Foto J. Ščotka. Graf. úprava B. Dadák. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska 1989. 40 s., obr. v textu.

Regionální příspěvky:

Divadlo na Kroměřížsku. ... Věra Hejhalová. In: VALENTA, Jiří: Bibliografie českého amatérského divadla. Praha, Informační a poradenské středisko pro místní kulturu 1999, s. xxx

Ing. Stanislav Švehla. ... Vlasta Krylová, Martina Mertová. Praha, Jiří Kryl 2010. 71 s., obr.

Ing. Stanislav Švehla. Vrchní stavební rada města Kroměříže. ... Jiří Kryl. [Praha, Jiří Kryl 2009]. Nestr., skládačka, bibliografie.

Kroměřížsko v literatuře a tisku 1990–1991. Týdeník Kroměřížska, 3, 1992, č. 17, 23. IV., s. 5; č. 19, 6. V., s. 5; č. 21, 20. V., s. 3.

Kroměřížský kalendář historický na památný rok 1848 a léta pozdější. ... Jan Meisner. Kroměříž, Pálková 1997. 7 listů.

Literatura okresu Kroměříž za rok 2006. In: Kroměříž, Archivní sborník 2007. Brno | Kroměříž, Moravský zemský archiv | Státní okresní archiv 2007, s. 122–131; ... 2007. 2008, s. 171–179.

Moje město. Kroměřížská čítanka. ... Markéta Mercová. Foto J. Ščotka. Kroměříž | Zlín, Muzeum Kroměřížska | Knihovna Františka Bartoše 2004. 174 s. Edice Zlínský kraj; 2. uprav. a dopl. vyd. Kroměříž, Kroměřížské vydavatelství 2006. 190 s.

Muzejní knihovna. Zpravodaj Muzea Kroměřížska, 1983, č. 2, s. 4–10.

ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava–VALENTA, Jiří: Místopis českého amatérského divadla. A–M. Praha, Informační a poradenské středisko pro místní kulturu 2001, s. 393–398.

Za pochodní krásy. (Švabinského kruh přátel výtvarného umění.) Týdeník Kroměřížska, 5, 1994, č. 39, 28. IX., s. 9, 4 obr.; Kroměřížský zpravodaj, 2005, č. 7–8, s. 32; č. 9, s. 31; č. 10, s. 29; č. 12, s. 30; 2006, č. 1, s. 25.